

Sprawa C-482/21**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

5 sierpnia 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Fővárosi Törvényszék (sąd dla miasta stołecznego Budapeszt, Węgry)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

29 czerwca 2021 r.

Strona skarżąca:

Euler Hermes SA Magyarországi Fióktelepe

Druga strona postępowania:

Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (dyrekcja ds. odwołań krajowej administracji podatków i ceł, Węgry)

Przedmiot postępowania głównego

Żądanie zmiany lub uchylenia decyzji administracyjnej oddalającej wniosek o obniżenie podstawy opodatkowania podatkiem od wartości dodanej (zwanym dalej „VAT”) odpowiadającym transakcjom leżącym u podstaw będących przedmiotem cesji na rzecz ubezpieczyciela wierzytelności, które stały się nieściągalne.

Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Możliwość powołania się przez cesjonariusza wierzytelności na obniżenie podstawy opodatkowania VAT z tytułu wierzytelności nieściągalnych (dyrektywa 2006/112, art. 90).

Artykuł 267 TFUE.

Pytania prejudycjalne

Czy zasady proporcjonalności, neutralności podatkowej i skuteczności – biorąc w szczególności pod uwagę, że państwo członkowskie nie może pobrać z tytułu VAT kwoty wyższej aniżeli kwota faktycznie otrzymana przez osobę, która dostarczyła towar lub świadczyła usługę, w związku z tą dostawą lub tym świadczeniem – oraz zwolnienie przewidziane w art. 135 ust. 1 lit. a) dyrektywy VAT – w szczególności w odniesieniu do wymogu traktowania tej działalności jako jednej transakcji zwolnionej, z uwzględnieniem zasad wyrażonych w pkt 35, 37 i 53 opinii rzecznika generalnego w sprawie C-242/08, *Swiss Re* – a także wymóg zapewnienia swobodnego przepływu kapitału i usług na rynku wewnętrznym stoją na przeszkodzie praktyce państwa członkowskiego, zgodnie z którą ustanowione w art. 90 ust. 1 dyrektywy VAT obniżenie podstawy opodatkowania, które należy stosować w przypadku ostatecznego niewywiązania się z płatności, nie ma zastosowania w przypadku ubezpieczyciela, który w ramach działalności gospodarczej polegającej na ubezpieczaniu wierzytelności wypłacił odszkodowanie ubezpieczonemu z tytułu podstawy opodatkowania, jak również z tytułu odpowiedniego VAT w chwili urzeczywistnienia się ryzyka (niewywiązania się z płatności przez klienta ubezpieczonego), co oznacza, że na mocy umowy ubezpieczenia wierzytelność została przeniesiona na ubezpieczyciela wraz ze wszystkimi roszczeniami związanymi z ową wierzytelnością w następujących okolicznościach:

- (i) w chwili gdy rozpatrywane wierzytelności stały się nieściągalne, prawo krajowe nie zezwalało na żadne obniżenie podstawy opodatkowania z tytułu wierzytelności nieściągalnej;
- (ii) od chwili gdy okazało się, że zakaz ten jest niezgodny z prawem wspólnotowym, krajowe prawo pozytywne kategorycznie i konsekwentnie wyklucza zwrot VAT odpowiadającego wierzytelności nieściągalnej na rzecz podmiotu, który dokonał pierwotnego świadczenia (ubezpieczonego), ze względu na fakt, że ubezpieczyciel zwrócił mu kwotę tego VAT; oraz
- (iii) ubezpieczyciel może wykazać, że jego wierzytelność wobec dłużnika stała się ostatecznie nieściągalna?

Przywołane przepisy prawa Unii

Dyrektywa Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej, art. 73, 90 i 135.

Przywołane przepisy prawa krajowego

Az adózás rendjéröl szóló 2017. évi CL. törvény (ustawa CL z 2017 r. – ordynacja podatkowa; zwana dalej „ordynacją podatkową”), art. 196.

Az általános forgalmiadóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (ustawa CXXVII z 2007 r. o podatku od wartości dodanej), art. 5, 55, 56 i 77.

Az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (ustawa CLI z 2017 r. ustanawiająca przepisy dotyczące administracji podatkowej), art. 12.

Zwięzłe przedstawienie okoliczności faktycznych i postępowania głównego

- 1 Euler Hermes SA Magyarországi Fióktelepe (zwana dalej „skarżącą”) jest zakładem ubezpieczeń, który w ramach swojej działalności zobowiązuje do zapłaty na rzecz ubezpieczonego odszkodowania z tytułu określonej wierzytelności w przypadku braku zapłaty ze strony klienta ubezpieczonego. Kwota odszkodowania jest zazwyczaj ustalana na 90% wartości niezapłaconej wierzytelności powiększonej o VAT. Zgodnie z umową część wierzytelności odpowiadająca wartości ubezpieczenia oraz wszystkie prawa przysługujące pierwotnie ubezpieczonemu zostają przeniesione na skarżącą wraz z zapłatą odszkodowania. Jednakże skarżąca ponosi rzeczywisty ciężar VAT, którym ubezpieczeni bezskutecznie obciążali swoich klientów.
- 2 Opierając się na postanowieniu Trybunału z dnia 24 października 2019 r., Porr Építési Kft. (C-292/19, EU:C:2019:901), skarżąca złożyła w dniu 31 grudnia 2019 r. do organu podatkowego wniosek o zwrot VAT zawartego w wypłaconych od dnia 1 stycznia 2014 r. kwotach odpowiadających ubezpieczeniu, naliczonego w fakturach wystawionych z datą zapłaty po dniu 1 grudnia 2013 r., w łącznej kwocie 225 855 154 HUF i 128 240,44 EUR wraz z odsetkami.
- 3 Skarżąca uzasadniła swój wniosek faktem, że w ramach rozpatrywanego produktu ubezpieczeniowego zapłaciła kwotę ubezpieczenia wraz z VAT z tytułu wierzytelności, które stały się ostatecznie nieściągalne. Z tego powodu wnosi ona o obniżenie a posteriori podstawy opodatkowania.
- 4 W dniu 29 stycznia 2020 r. Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-budapesti Adó- és Vámigazgatósága (dyrekcja ds. podatków i ceł w Budapeszcie północnym, będąca częścią krajowej administracji podatków i ceł, Węgry) (organ podatkowy pierwszej instancji) oddaliła wspomniany wniosek. Oparła ona swoją decyzję na okoliczności, że transakcje, które doprowadziły do powstania nieściągalnych wierzytelności, nie zostały dokonane przez skarżącą.
- 5 Skarżąca wniosła odwołanie od decyzji wydanej w pierwszej instancji, w następstwie czego w dniu 15 kwietnia 2020 r. Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (dyrekcja ds. odwołań krajowej administracji podatków i ceł, Węgry; zwana dalej „drugą stroną postępowania”) utrzymała w mocy decyzję wydaną w pierwszej instancji. Uzasadniła swoją decyzję w ten sposób, że z punktu widzenia prawa podatkowego między skarżącą a ubezpieczonymi nie istnieje następstwo prawne na podstawie umów ubezpieczenia. W związku z tym jedna z materialnych przesłanek zwrotu podatku nie jest spełniona.

- 6 Skarżąca wniosła do sądu odsyłającego skargę zmierzającą, tytułem żądania głównego, do zmiany decyzji drugiej strony postępowania oraz, posiłkowo, do uchylecia tej decyzji i nakazania drugiej stronie postępowania wszczęcia nowego postępowania.

Główne argumenty stron postępowania głównego

- 7 Skarżąca uważa, że organ podatkowy naruszył prawo Unii, odmawiając jej prawa do zwrotu VAT odpowiadającego wierzytelności nieściągalnej wynikającej z umów zawartych między nią a ubezpieczonymi. Jako następcą prawny ubezpieczonych skarżąca miała prawo żądać zwrotu VAT, ponieważ zgodnie z umową ubezpieczenia stała się następcą prawnym klientów w świetle prawa cywilnego. Biorąc pod uwagę zasadę neutralności podatkowej, prawo do zwrotu VAT przysługuje również jej na podstawie prawa Unii. Sztuczny podział elementów stosunku prawnego ubezpieczenia, który prowadzi do odmiennego traktowania pod względem podatkowym, jest sprzeczny z przepisami prawa Unii i orzecznictwem Trybunału. Kwota VAT stanowi dla skarżącej rzeczywistą niekorzyść, zakłóca konkurencję i powoduje również zakazaną dyskryminację.
- 8 Zdaniem drugiej strony postępowania w świetle prawa Unii w związku z prawem krajowym podatek, którego wierzytelność wobec dłużnika stała się ostatecznie nieściągalna, ma prawo do obniżenia podstawy opodatkowania z tytułu wierzytelności nieściągalnych. Teoretycznie wymaga to, aby wnioskujący o obniżenie podstawy opodatkowania był podatnikiem, który uprzednio podlegał obowiązkom sprawozdawczym i podatkowym w odniesieniu do dokonanych przez niego dostaw towarów i świadczenia usług, które spowodowały powstanie wierzytelności nieściągalnych. Przesłanka ta nie została spełniona w niniejszej sprawie.
- 9 Zdaniem drugiej strony postępowania skarżąca nie była również pośrednio zobowiązana do zapłaty podatku, ponieważ mogła ustalić składkę ubezpieczeniową w wysokości proporcjonalnej do wielkości ponoszonego ryzyka. Obniżenie podstawy opodatkowania mogłoby zatem prowadzić w danym przypadku do bezpodstawnego wzbogacenia skarżącej.

Zwięzłe uzasadnienie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 10 Zdaniem sądu odsyłającego zasadniczą kwestią w postępowaniu głównym jest zgodność krajowych przepisów i krajowej praktyki organu podatkowego – które w przypadku cesji nieściągalnej wierzytelności nie zezwalają na zwrot VAT odpowiadającego tej wierzytelności ani na rzecz podmiotu, który dokonuje pierwotnie transakcji podlegającej opodatkowaniu, ani na rzecz cesjonariusza wierzytelności – z prawem Unii oraz z ogólnymi zasadami prawa Unii dotyczącymi proporcjonalności, neutralności podatkowej i skuteczności.

- 11 W tym względie sąd ten wyjaśnia, po pierwsze, że zgodnie z art. 196 ust. 3 lit. a) ordynacji podatkowej ubezpieczony nie ma prawa do zwrotu 90% kwoty VAT, który bezskutecznie naliczył, z tytułu całkowitego lub częściowego niewywiązania się z płatności, ponieważ przeniósł on to prawo na skarżącą na podstawie umowy ubezpieczenia. Jednocześnie druga strona postępowania odmawia zwrotu podatku skarżącej na tej podstawie, że nie została spełniona przesłanka materialna, a mianowicie, że skarżąca nie dokonała spornych transakcji i nie poniosła związanych z nimi zobowiązań podatkowych.
- 12 Sąd odsyłający uważa, że spór w postępowaniu głównym nie może zostać rozstrzygnięty bez dokonania przez Trybunał niezbędnej wykładni prawnej w ramach postępowania prejudycjalnego w przedmiocie przedstawionych powyżej pytań.

DOKUMENT ROBOCZY